

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. VI. Qualiter rescindi debeat sententia lata ex falsis depositionibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

sui suffragii aperiant, ut læso damnum reparetur; id, quod à fortiori procedit de ipsis Tribunalium Præsidibus, qui, cum advertunt saniora suffragia ire in partem, verè justam, sed suo affectui, & vinculatæ vel amore vel odio intentioni contrariam, & obtentæ jam suffragiorum pluralitate libera pro justitia causæ, per dolosas informationes vim eorum infringere, ac Juniorum vota, non ratione: sed affectu in sensa sua pellicere contendunt, & juxta hæc pronuntiant. De his Isaia 1. dicitur: *Principes tui infideles, pupillo non judicant, & causa Vidue non egreditur ad illos. Ignis devorabit Tabernacula eorum. Job. 15.*

2537. Præter dicta not. i. in casu, quo plures Judices dati, causæ interfuerunt, ubi tamen ferenda est sententia, uno eorum se absentante, sententiam nihilominus prolatam, probabilius non valituram, ex Novella 125. *ibi si autem duo vel amplius fuerint Cognitores litis, & aliqua inter eos emergat dissonantia, etiam sic jubemus unumquemque eorum secundum quod videtur ei, dare suam sententiam.*

2538. Not. 2. in casu, quo ex pluribus Judicibus, datis pro causa, unus eorum fatetur, & lite conclusâ jurat, se nescire, quid in causa definiendum sit? Cæteros, si concordēs sint, procedere posse, per L. 36. ff. de sent. & re judicat. *ibi: si uni ex pluribus Judicibus de liberali causa, cognoscenti, de re non liqueat, eo quiescente cæteros, qui consentiant sententiam proferre, (scribit Pomponius) quia etsi dissentiret, plurium sententia obtineret; dixi, si concordēs sint; secus, si discordent, nisi inter ipsos esset tantus numerus pro una parte, qui reliquos superaret, si etiam alter uni eorum parti accessisset.*

§. VI.

Qualiter rescindi debeat sententia lata ex falsis depositionibus:

2539. HÆC quæstio tractatur L. *divus*, 33. ff. de sent. & re judicat. ubi dicitur: *Divus Hadrianus, aditus per libellum à Julio Tarentino, & indicante eo, falsis testimoniis, conspiratione Adversariorum, testibus pecuniâ corruptis, religionem Judicis circumventam esse, in integrum causam re-*

stituendam in hæc verba rescripsit: exemplum libelli dati mihi à Julio Tarentino mitti tibi jussi. Tu, si tibi probaverit, conspiratione Adversariorum, & testibus pecuniâ corruptis oppressum se: & rem severè vindica: & si quæ à Judice, tam malo exemplo circumscripta, judicata sunt, in integrum restitue; ubi gloss. V. Judicante, adversus sententiam latam ex depositione falsorum testium, condemnatus restitui potest; & ibid lit. G. sententia lata ex falsis instrumentis, vel Testibus, novo jure datur restitutio.

Quæstio est, an, ut rescindatur talis sententia, requiratur, quod probetur falsitas Attestationum? Resp. vi datæ legis. 33. sufficere, quod probetur corruptio testium; nam hac probatâ, præsumuntur Testes falsi; quamvis ex corruptione Testium etiam probata, non necessariò sequatur falsitas dictorum ab ejusmodi Testibus, ut aliqui desumunt ex c. *Licet causam*, 9. de probat. *ibi quoniam etsi de corruptione videantur aliquid dicere, de falsitate penitus nihil sciunt; ita Julius Clarus §. Falsum n. 5. Menochius, Covarr. & alii tamen respondet Barbosa in dict. c. 9. n. 19. ideo hic non fuisse satis, corruptionem probari, quia, ut constat ex litera, agebatur de corruptione simpliciter & in genere proposita; non verò de corruptione pecuniæ, quæ sola satis est, & requirit in proposito ad concludendam testimonii falsitatem juxta dict. L. *Divus*, & dict. L. 1. ff. de falsis, & c. *scut* 9. de Testibus. *ibi: pecuniâ accepta.**

Quæstio est 2. an sententia ex falsis testium depositionibus lata sit ipso jure nulla? Resp. videri rectius dici negativè; cum enim textus dicat, *rescindendam per restitutionem*, bene sequitur, ipsam valere mero jure dum probetur corruptio testium, & consequenter falsitas, attestationum; quia, præsumptio justitiæ stat pro Judice; maximè, cum expressè nominetur *restitutio*, & non *nullitatis declaratio*. Quamvis autem in textu sermo sit de corruptione per *pecuniam*; non intelligitur decisio restricta præcisè ad hanc corruptionis speciem; cum etiam aliis mediis testes corrumpi possint, & decisio, inferens præsumptionem falsi, latentis in attestationibus, fundetur in corruptione, quæ regulariter pervertit sinceram veritatem in testi-

testibus corruptis; prout communiter etiam contingit in Testium conspiratione.

2542. Quæstio est 3, an in dato casu rescissio talis sententiæ unice fieri debeat per restitutionem? Resp. si probata sit deponitionum falsitas cum corruptione testium, non videri dubitandum, de nullitate sententiæ; quod enim innitur falso, falsum est; sicut, si constet de falsitate instrumentorum, quibus sententia innitebatur. *Principalibus enim constitutionibus manifeste cavetur, ut si res iudicata esset ex falsis instrumentis, si postea falsa inveniatur, nec rei iudicatæ prescriptionem* (intellige exceptionem) opponi, *Modestinus respondit, ob hoc quod per errorem solutio facta est, vel cautio de solvendo interposita proponitur ex his instrumentis, quæ nunc falsa dicuntur, prescriptioni locum non esse;* sic enim habetur L. 11. ff. de except.

2543. Advertendum tamen, quando in dicta L. 11. dicitur, si sententia ex falsis instrumentis deprehenditur, nec rei iudicatæ exceptionem illi competere, id non procedere indefinite, ut nunquam transeat in rem iudicatam sententia ex falsis deponitionibus, instrumentis, aut probationibus lata; hoc enim fallit, ut dicemus infra; sed solum, quando lata est, ex dolosis probationibus, per testes, vel instrumenta corrupta; nam de hoc casu procedit citata L. 11. etiam ex L. 2. C. si ex falsis, ibi: *qui non provocaverunt, si instrumentis falsis se victos esse probare possunt, cum de crimine docuerint, ex integro de causa audiuntur, ex quibus habetur, quod non quælibet probationum falsitas vitiet sententiam, ut transire nequeat in rem iudicatam.*

¶ VII.

An, & qualiter rescindatur sententia propter instrumenta noviter reperta?

2544. **R**esp. plures extare leges, quibus in negotiis privatorum, propter nova instrumenta reperta, hæc rescissio regulariter negatur, licet aliàs sint antiqua? primo enim L. 33. ff. h. t. dicitur, quod Imperatores Antoninus, & Verus, rescripserint, *quamquam sub obtentu novorum*
Tom. II.

instrumentorum restitui negotia minime oporteat; tamen in negotio publico, ex causa permittere se huiusmodi instrumentis uti; & L. 4. C. eod. ibi: sub specie novorum instrumentorum, postea repertorum, res iudicatas restaurari exemplo, grave est. Rationem reddit Zoësius in *Annotat. ad tit. 50. L. 7. Cod.* quia pro sententia Iudicis in c. *bona n. 7. de Elect.* siquidem ea semper iusta, & legitima præsumitur, donec probetur contrarium c. *non inter 13. de re iudic. c. in presentia. 6. de renunc.* & hoc tam quoad processum, quam quoad iustitiam; nec propterea debet esse Iudex facilis audiendo partem contra illam; *Imol. in c. tenor col. 2. vers. advertendum; & in e. lator. col. 5. n. 5. & Felinus ibi n. 6. col. 4. vers. quanta declaratio, de re iudic. Brunell. in tract. de Sponsal. & matrim. concl. 35 n. 15. limit. 11.*

Advertendum autem intelligi, de sententia, *quæ in rem iudicatam transiit.* L. *Herennius 63. §. 1. ff. de Evict. L. 2. C. de Offic. civil. jud. cap. Pisanis 19. de restit. spoliat. c. sicut. 16. in fin. de re iudic. Alciatus regul. 3. præsumpt. 9. Duenn. reg. 189. n. 112.* Præsupponit enim omniniter, ac solenniter in iudicio esse acta, & celebrata. Et ideo sententia in causa matrimoniali, lata contra matrimonium, rescinditur ob instrumenta postea reperta pro matrimonio; quia nunquam transit in rem iudicatam, sed perpetuo contra eam opponi potest. *arg. c. 7. de sent. & re iudic. ibi. Nolentes itaque matrimonia, canonice contracta, levitate quadam dissolvi, mandamus, quatenus si vobis constiterit, eos per iudicium Ecclesiæ non fuisse legitime separatos, Ecclesiæ, deceptam, ipsos faciat sicut Virum & Uxorem in simul manere.*

Dixi i. regulariter non rescindi sententiam, propter instrumenta antiqua, noviter reperta; quia id fallit in quibusdam casibus. 1. in causa matrimoniali, juxta *num. precedent.* 2. si per instrumentum, noviter inventum, doceatur, jam prius in tali causa latam esse sententiam modernæ contrariam, ut dicitur L. 1. C. quando provocare non est necesse, ibi: *latam sententiam dictis, quam ideo vires non habere contenditis, quod contra res prius iudicatas, à quibus provocatum*